

Comiat d'honor i dignitat al soldat desconegut de Cassà

Els encreuaments genètics no permeten descobrir la identitat del brigadista

Se li dona sepultura al cementiri

Les víctimes no identificades ni reclamades s'han d'enterrar al municipi on es van localitzar

El nínxol del soldat desconegut al cementiri de Cassà DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA.

GEMMA BUSQUETS - CASSÀ DE LA SELVA

Es descarta que fos el txec Pavel Antos o el croat Josip Mufic

No se sap qui era, però tampoc qui el va enterrar, en un acte de compassió, al final de la Guerra Civil. A primera hora del matí del 3 de febrer del 1939, el dia que les tropes franquistes van entrar a Cassà de la Selva, un jove del poble de setze anys, l'Albert Bagué, conegut com en Bertu de Cal Cadet, feia via cap al camí que puja al Porrer Vell quan es va trobar el cos d'un soldat mort al marge. S'hi va acostar i va veure que encara li rajava sang del cap; feia poc que havia mort. Quan al vespre en Bertu va tornar a fer el camí cap a casa es va adonar que algú havia mogut el soldat a l'altra banda del marge i l'havien mig enterrat. El cos del soldat es va estar uns deu dies en aquest marge del camí; les pluges de finals de febrer, però, anaven descobrint el cos del soldat. Algú se'n va apiadar i el va enterrar amb cura, tractant-lo amb respecte, col·locant-li les mans sobre la panxa i amb les botes al costat esquerre. Finalment el van cobrir de terra i amb un túmul de pedres a sobre; una tomba improvisada al marge del camí, al lloc on romangué vuitanta anys.

“Durant tot aquest temps la tomba va ser respectada; les dones de Cassà hi portaven flors”, explica l'historiador Xevi Niell, que recorda com “neix” la fossa del soldat desconegut, la qual el setembre del 2017 va entrar a formar part del pla de fosses de la Generalitat i es van iniciar els treballs d'exhumació.

Tinent republicà de l'est

La UAB ha fet un estudi antropològic de les restes, que ha determinat que l'individu, un home d'uns trenta a quaranta anys, va morir d'un tret al cap; la bala li va entrar per l'occipital i li va sortir per davant. “Una de les possibilitats és que fos executat”, assenyala Niell. Es va trobar un tros de gorra i una estrella de cinc puntes de franges grogues que fa pensar que era un tinent republicà. El programa d'identificació genètica ha descartat que fos el brigadista txec Pavel Antos. “Va morir suposadament amb 34 anys i era tinent republicà, concretament el cap d'una de les companyies de metralladores; hi havia molts indicis que pogués ser ell”, explica Xevi Niell. El brigadista croat Josip Mufic era l'altra possible candidat a ser el soldat desconegut. “Era sergent i molt més jove, 25 anys”, assenyala l'historiador. Familiars dels dos brigadistes van visitar Cassà el 2014 creient que les restes podrien correspondre als seus avantpassats. L'encreuament de les dades, però, ha resultat ser negatiu. Les dents incisives presentaven una forma de recollidor que no és habitual de l'Europa mediterrània, sinó un tret distintiu de l'est d'Europa, cosa que “reforçaria la creença local que era un estranger”, explica l'historiador. Niell recorda que el soldat desconegut va morir defensant el poble de Cassà, ja que la serra d'en Carbó estava plena de posicions militars i s'intentava que els italians que venien de Llagostera no avancessin; “és en aquests combats que aquesta persona mor”. Niell relata una altra teoria popular que no coincideix, però, amb l'estudi dels ossos que li atribueixen una cara llarga i de complexió robusta. “Hi ha gent de Cassà que diu que el mort de la tomba es deia, o li deien, Farré o Ferrer; per tant, no seria estranger”. Segons aquesta hipòtesi, seria un nacional que hauria canviat de bàndol i els companys l'haurien ajusticiat.

No s'ha pogut repatriar el cos a les famílies i la llei estableix que les víctimes no identificades ni reclamades han de tornar als cementiris dels municipis on van ser trobades. El soldat desconegut va tenir ahir el comiat digne, un acte solemne i d'honor, vuitanta anys després de la seva mort perquè “mai és tard per reconèixer i dignificar”, va recordar la consellera de Justícia, Ester Capella, que va presidir el funeral junt amb l'alcalde de Cassà, Martí Vallès, i la directora general de Memòria Democràtica, Gemma Domènech. L'alcalde va destacar que la tomba sempre ha estat respectada pels cassanencs, “que han cuidat l'espai”, fins a convertir-se en una icona més del poble. Vallès hi va afegir que l'acte d'ahir era un “gra de sorra” per recuperar “la història del poble”. La consellera va dir que continuaran fent difusió per aconseguir saber qui era. Així s'han guardat les mostres d'ADN per a possibles encreuaments. Tant Capella com Vallès van recalcar la feina feta de l'exconseller Romeva amb el pla de fosses.

LES FRASES

Obrim fosses per tancar ferides; la nostra obligació és treballar per trobar els soldats enterrats

Ester Capella

CONSELLERA DE JUSTÍCIA

És un acte suprem de justícia que honora la iniciativa de la Generalitat per la memòria històrica

Martí Vallès

ALCALDE DE CASSÀ DE LA SELVA

Va morir defensant el poble de Cassà, ja que la serra d'en Carbó estava plena de posicions militars

Xevi Niell

HISTORIADOR

Setze fosses a la demarcació

Hi ha setze fosses, entre confirmades i probables, de la Guerra Civil a les comarques gironines, segons el mapa del Departament de Justícia. Per comarques, a l'Alt Empordà n'hi ha una de confirmada, la del cementiri de Figueres, i cinc de probables: al cementiri de la Jonquera, a Rabós, a Arenys d'Empordà, tocant l'església, a Ventalló, al Molí de l'Arbre Sec i al cementiri de Sant Martí d'Empúries. Al cementiri de Sant Feliu de Guíxols hi ha l'única fossa confirmada al Baix Empordà, segons el mapa de la Generalitat. També n'hi ha una de confirmada a la Garrotxa, al cementiri d'Olot. Al Gironès, n'hi ha tres de confirmades. A banda de la tomba del soldat desconegut de Cassà de la Selva, hi ha la del cementiri de Girona i la del cementiri vell de Sant Julià de Ramis. Al Pla de l'Estany, la fossa del cementiri de Banyoles no està confirmada. Al Ripollès, en canvi, està confirmada la del cementiri de Ribes de Freser. A la Selva són probables les fosses dels cementiris de Sant Hilari Sacalm, Santa Coloma de Farners i Maçanet de la Selva. A Catalunya hi ha 517 fosses localitzades. Se n'han obert 42, 17 de les quals l'últim any i mig.

Crida als familiars de víctimes per a proves d'ADN

G. BUSQUETS

"Anem tard i se'ns acaba el temps." D'aquesta manera, la consellera Ester Capella feia una crida als familiars de desapareguts en fosses durant la Guerra Civil a fer-se les proves d'ADN per poder recuperar els avantpassats i dir-los "adeu amb dignitat" i tancar el dol. La genètica dels germans o fills de les víctimes és molt més fiable per a les mostres d'ADN que les generacions posteriors, va recordar la consellera Capella.

El programa d'identificació genètica, que complementa el pla de fosses, disposa d'una base de dades on hi ha perfils genètics de familiars de víctimes que s'encreuen amb les restes humanes localitzades en fosses. Si hi ha coincidència genètica, la víctima pot ser identificada.

De moment s'han identificat Elio Ziglioli, de la fossa de Castellar del Vallès (Vallès Occidental), i Leandro Preixens, Ramon Jové, Maria Teresa Mir i Josep Moles, de la fossa de Soleràs (Garrigues).

L'abril del 2017, inclòs en les polítiques de memòria històrica, una seixantena de gironins es van fer les proves al CAP del Güell de Girona per poder localitzar pares, germans i oncles desapareguts durant la Guerra Civil. Una d'elles era la Dolors Bahí, de la Pera, que busca el seu pare, mort a Móra d'Ebre als 33 anys. Fa dos anys, hi havia 368 familiars de desapareguts a la demarcació de Girona inscrits per sol·licitar la realització de prova genètica.

Les persones amb familiars desapareguts que vulguin fer-se la prova d'ADN s'han d'inscriure primer al cens de persones desaparegudes. L'hospital Universitari Vall d'Hebron es fa càrrec de l'estudi genètic a partir de mostres de frotis bucal. La donació de mostres d'ADN és gratuïta i és clau per poder identificar les restes de fosses comunes. El cens inclou gairebé 6.000 casos inscrits. D'aquests, només uns 2.000 han donat una mostra genètica.

Publicat a: El Punt, 7 de juny de 2019

Font del document: <http://www.elpuntavui.cat/politica/article/17-politica/1616682-comiat-d-honor-i-dignitat-al-soldat-desconegut-de-cassa.html>